

AVROTROS en Het Concertgebouw presenteren

Het Zondagochtend Concert

3 november 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Concertgebouw Kamerorkest
Michael Waterman, viool/leiding
Daniel Müller-Schott, cello

Edvard Grieg
1843-1907

Holbergsuite, op. 40 (1885)
Prelude
Sarabande
Gavotte
Air
Rigaudon

Wojciech Kilar
1932-2013

Orawa (1986)

Robert Schumann
1810-1856

Celloconcert in a (1850) (arr. M. Waterman)
Nicht zu schnell
Langsam
Sehr lebhaft

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, de nieuwe AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

24 nov - Grote Zaal

Mozarts *Pianoconcert nr. 19* door Angela Hewitt

1 dec - Grote Zaal

Schuberts *Symfonie nr. 5* en Hannes Minnaar speelt Beethoven

22 dec - Grote Zaal

Kerstconcert: klassiekers uit de barok

5 jan - Grote Zaal

Nieuwjaarsconcert met walsen, polonaises én Ravels Bolero

26 jan - Grote Zaal

Mendelssohns *Violconcert* door Noa Wildschut

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Edvard Griegs *Holbergsuite* is een bijzonder oorvriendelijk en toegankelijk muziekstuk. Toch heeft het ongewone kanten, zeker gezien de tijd waarin het ontstond. Zo was muziek uit Noorwegen iets ongehoords. Al sinds eeuwen waren het Duitsland, Oostenrijk en Italië die de standaard voor Europese concertmuziek zetten. Grieg, net als bijvoorbeeld Dvořák in Tsjechië en, wat later, Sibelius in Finland, was een componist die vanuit de periferie tot het concertrepertoire doordrong. Hun *unique selling point* was de inheemse folklore waarmee ze hun composities optuigden. Dat was meestal volksdansritmiek, maar soms ook poëzie van nationale dichters. Voor Grieg was Noorse literatuur een belangrijker inspiratiebron dan volksmuziek. Dit werk verwijst naar de achttiende-eeuwse schrijver Ludvig Holberg – oppervlakkig dan, want het is bovenal een stijl oefening die de muziek uit Holbergs tijd benadert. En dat is de tweede verrassing van dit werk: Grieg pioniert hier met componeren 'in de oude stijl', ruim dertig jaar voordat neoclassicisme de nieuwe muzikale mode werd.

Kaalgevreten rots

In Wojciech Kilars *Orawa* is elke noot raak, en toch is deze Poolse componist bij het grote publiek onbekend – in de

concertzaal, tenminste. Want hij schreef ook muziek bij internationaal succesvolle films, waaronder Francis Ford Coppola's *Bram Stoker's Dracula* uit 1992. Kilar lijkt sowieso vaak in muzikale beelden te denken. *Orawa* is vernoemd naar een door schapen kaalgevreten rots in zuidelijk Polen; een originele variant, dus, van de weelderige bossen en velden die een romanticus als Robert Schumann inspireerden. Het is dan ook hoekige muziek met een strak lijnenspel, waarin Kilar optimaal gebruikmaakt van de 'hypnotiserende' herhalingstechnieken van minimal music.

Ruimdenkendheid

'Een onbevreesde cellist met een verzengende techniek', zo werd Daniel Müller-Schott door *The New York Times* getypeerd. De Duitse cellist speelt barok, klassiek, romantisch en moderne werken die deels speciaal voor hem gecomponeerd worden. Daarnaast vergroot hij het cellorepertoire met eigen bewerkingen van bestaande stukken en speurt hij onvermoeibaar naar onbekende of vergeten composities die het uitvoeren waard zijn. Maar het opmerkelijkst is zijn streven om muziek, beeldende kunst, dans en literatuur te verbinden. Die ruimdenkendheid komt van pas als je Robert Schumann uitvoert – een

componist die sterk door zowel de natuur als de literatuur geïnspireerd werd en voortdurend zijn eigen grenzen aftastte, op het manische af. Dat hij uiteindelijk stierf in een krankzinnigengesticht heeft zijn hyperromantische imago nog versterkt.

Melodielijnen

Kenmerkend voor Schumanns muziek, naast de heftige stemmingswisselingen, zijn de sterke melodielijnen. Hij was een groot liedcomponist en ook zijn instrumentale werken zitten vol 'zingende' passages. Zijn melodiegevoel was dan ook doorslaggevend in zijn opmerkelijke keuze om een soloconcert te schrijven voor cello – een instrument dat de menselijke stem dicht benadert, maar dat Schumann zelf niet beheerste. Daarmee maakte hij het zichzelf niet gemakkelijk. De cello heeft niet zo'n stralende klank als een viool, wat het samenspel met het orkest tricky maakt. En orkestreren was nooit Schumanns sterkste kwaliteit. Afkijken kon hij ook al niet, want afgezien van Joseph Haydns *Celloconcert* uit 1781 waren er geen concerten waaraan hij een voorbeeld kon nemen. Verrassend genoeg klaarde de componist deze hachelijke, zelfverkozen klus in twee weken. Hij had het stuk niet geschreven voor een specifieke solist die

hem vertrouwd kon maken met de technische eigenaardigheden van het instrument. Dat bleek achteraf een voordeel: Schumann kon zijn intuïtie de vrije loop laten en naar hartelust experimenteren.

Doorlopend betoog

Qua opzet wijkt het *Celloconcert* af van andere soloconcerten uit die tijd. In plaats van drie afzonderlijke, contrasterende delen hoor je een doorlopend betoog: de verschillende episodes zijn met soepele melodische 'scharniertjes' aan elkaar verbonden. Zijn sterkste troeven speelt Schumann uit in het begindeel, waarin de cellist afwisselend neuriet en uit volle borst zingt; vaak klinken de melodieën alsof ze spontaan geïmproviseerd worden. Tot zijn frustratie leunde Schumann met dit werk vergeefs bij cellisten en uitgevers. Het ontbreken van virtuoos vuurwerk in de solopartij was vermoedelijk de reden dat niemand toehapte; aan de muziek zelf kan het niet gelegen hebben. Pas vier jaar na zijn dood werd dit unieke, hoogst originele *Celloconcert* voor het eerst uitgevoerd. Vandaag klinkt een compacte kamerorkestbewerking van Michael Waterman.

Michiel Cleij